

FRA KØNSBLIND TIL KØNSSENSITIV STRAFFELOVGIVNING

Af Mathilde Worch Jensen

På vejen mod en kandidatgrad i jura møder de studerende gang på gang begrebet 'objektivitet', underforstået kravet om, at de og deres udsagn skal være kendetegnet af saglighed og uafhængig af personlige (subjektive) forhold. Med andre ord indprentes en antagelse om ikke bare muligheden for, men kravet til fagligt at agere uafhængig af egen tilstand, beskaffenhed, ønsker og bestræbelser.

At de studerende, der senere ender som jurister på diverse poster i vores samfund, på lige fod med alle andre borgere, ikke kan agere objektivt og derfor bør identificere og reflektere over egne forudindtagede forståelser, viden, indsigt eller antagelser, er udgangspunktet for denne artikel. En artikel, der fremdrager eksemplet, at partnervold straffes mildere end vold begået i andre relationer, og at årsagen hertil formodentlig kan findes i forforståelser om køn, parforhold og ligestilling.

EN NY GAMMEL PROBLEMSTILLING

Spørgsmålet om kønsligestilling i dansk strafferet er ikke en ny retlig problemstilling (Baumbach 2009: 259-268), men er – om end af få – blevet debatteret løbende især inden for de seneste årtier.¹⁾ Eksempelvis i relation til den nu historiske strafudmålingspraksis i sager om samlivsrelaterede drab og drabsforsøg, hvor der i perioden 1993-2009 forekom kønsdiskrimination mod kvinder.

En højesteretsdom fra 1993 indledte en retspraksis, hvorefter drab i samlivsforhold i udgangspunktet blev straffet med ti års fængsel, hvilket var to år mindre end straffen for drab begået mod andre ikke nærtstående. Begrundelsen for denne 'samlivsrabat' var, at drab i parforhold typisk bliver begået under indflydelse af en særlig følelsesmæssig belastning. Først efter en del kritik, bl.a. fra Rigsadvokaten, blev der i 2009 gjort op med denne retspraksis, herunder de overvejelser om karakteren og forholdet mellem gerningsperson og offer, som tidligere var blevet tillagt vægt ved retten. Med praksisændringen blev der også sat en stopper for den indirekte diskrimination mod kvinder, der havde fundet sted, i og med drab og drabsforsøg i nære relationer oftest havde kvinder som ofre.²⁾ Siden har retspraksis, efter Højesterets klare tilkendegivelse om et fælles udgangspunkt for strafudmålingen i alle drabssager, lydt på 12 års ubetinget fængsel.

Hvad angår strafudmålingen i sager om partnervold, ses den nuværende retspraksis imidlertid, i et vist omfang, sammenlignelig med den nu historiske samlivsrabat ved drab og drabsforsøg. Hvordan vil jeg vende tilbage til, men først til en skitsering af forholdet mellem køn og straffelovgivning.

HVORFOR ER KØNSNEUTRALE UDTRYK IKKE NEUTRALE?

Mens debatten om kønssensitivitet i relation til strafferetten, herunder den mest hensigtsmæssige måde at sikre kønssensitivitet³⁾ (Šribar 2015: 160, 181) i lovgivningen om vold, stort set har glimret ved sit fravær i Danmark, har den fyldt en hel del uden for vores landegrænser (UN Women, 2012, s. 12). Med begrebet kønssensitivitet forstås at anerkende ulighederne mellem kønnene, herunder forskellen i kvinder og mænds vilkår og særlige behov (UN Women 2012: 12), og således står begrebet i nær sammenhæng med den feministiske retsteori – en kritisk retsteori, der undertiden også kaldes 'kønsperspektivet'

eller 'Women's Law' (Tvarnø & Nielsen 2014: 346).

Feministisk retsteori er en betegnelse for en retsvidenskabelig tilgang til retten, som tager udgangspunkt i, at retten ikke er kønsneutral (Jørgensen 2011: 665). Hermed forstået, at der er forskel i kvinders og mænds livserfaringer og -situationer, hvilket medfører, at retten trods sit kønsneutrale udtryk får et kønnet nedslag. Med denne teori anlægges altså et perspektiv på retten, der synliggør den kønsmæssige virkning (Jørgensen 2011: 665). Ligesom der ikke i dansk strafferet er øje for kønssensitiviteten, er der heller ikke tradition for at anlægge ovennævnte kønsperspektiv, hverken inden for forskningen eller i retsanvendelsen (Baumbach 2011: 298). Den danske straffelov er derimod formuleret kønsneutral (Baumbach 2011: 301)⁴⁾ ud fra en antagelse om, at loven gælder og rammer uagtet køn, og der findes således ingen kønsspecifikke straffebestemmelser – det til trods for, at køn kan have en betydning på både kriminaliserings- og retsanvendelseniveau (Baumbach 2011: 301).

Med baggrund i en erkendelse af, at rettens kønsneutrale udtryk ikke på tilstrækkelig vis formår at sikre kvindelige ofre for vold en rimelig strafferetlig beskyttelse mod kønsdiskrimination, har nogle lande (ikke Danmark) indført decideret kønsspecifikke love,⁵⁾ mens andre har kombineret kønsneutral og kønsspecifik lovgivning. Mens FN anbefaler alle stater, der overvejer brugen af kønsspecifik terminologi i sin lovgivning om partnervold, at vægte fordele og ulemper ved en sådan beslutning nøje (UN Women 2012: 12), anfører FN samtidig, at en kønssensitiv tilgang til lovgivning om vold mod kvinder er med til at fremhæve, at kvinder og mænds oplevelser med vold er forskellige, at vold mod kvinder udgør en manifestation af historisk ulige magtforhold mellem kønnene, og at der er tale om en form for diskrimination af kvinder (UN Women 2012: 12). Sidstnævnte er i øvrigt i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, der understreger, at vold mod kvinder, fordi de er kvinder, udgør en form for diskrimination af kvinder (European Court of Human Rights 2009: 132 ff.). Samme domstol har desuden, med sin fortolkningstradition, integreret et kønsperspektiv i sin retlige argumentation (Jørgensen 2011: 665). Dette ses fx i domstolens henvisninger til en rekommandation fra Ministerrådet, der pålægger medlemsstaterne at beskytte kvinder mod kønsrelateret vold (Jørgensen 2011: 665).

Hvad angår nationale kønssensitive tiltag, kan

Sveriges straffelov bringes frem som et eksempel. Her blev der i 2013 indført et stk. 2 til den svenske straffelovbestemmelse § 4 a. Bestemmelsens stk. 1, der er kønsneutral, kriminaliserer gentagne krænkelse mod en nærtståendes integritet, mens stk. 2 er kønsspecifik og dikterer, at hvis gerningerne oplyst i stk. 1 er begået af en mand mod en kvinde, som han er eller har været gift med, eller som han bor eller har boet sammen med under ægteskabslignende forhold, så skal han i stedet, men efter samme straffesammenhang, idømmes en straf for såkaldt *grov kvinnofridskränkning*.⁶⁾ Dette er altså et eksempel på køns-sensitivitet i lovgivning om vold til sikring af et tilstrækkeligt strafferetligt værn om kvinder udsat for partnervold.

Selvom de nævnte forhold om kønsneutral og kønsspecifik terminologi rejser interessante diskussioner i forhold til den danske kønsneutrale straffelov, vil de ikke blive yderligere belyst her, idet jeg i stedet vil fremdrage et eksempel på nødvendigheden af at inddrage et kønsperspektiv i retsanvendelsen. Dette for at vise, at kvinder i Danmark ellers (fortsat) risikerer at blive diskrimineret i strafferetten, der for nu bedst kan betegnes som *kønsblind*.⁷⁾

STRAFUDMÅLINGEN I SAGER OM PARTNERVOLD

Af straffelovens § 82 fremgår en ikke udtømmende liste over omstændigheder, der, inden for den pågældende forbrydelses straffesammenhang, kan indgå som formildende omstændigheder under straffastsættelsen ved de danske domstole. Som formildende omstændigheder, der ses tillagt betydning for sager om partnervold, kan bl.a. nævnes, at: ”gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede [...] ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse”, eller, at ”gerningen er begået under indflydelse af stærk medfølelse eller sindsbevægelse, eller der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændigheder ved gerningen”.

Efter en gennemgang og analyse af publicerede domme om partnervold, afsagt af de danske domstole, blev det i 2016 påvist, at der i dansk ret findes en tendens til, at domstolene ved straffastsættelsen i sager om partnervold, i formildende retning lægger afgørende vægt på forskellige forhold. Eksempelvis, at der forud for volden har været uoverensstemmelser mellem parterne, at gerningspersonen under voldsudøvelsen har befundet sig i en oprørt sindstil-

stand, at volden er udøvet i forlængelse af en samlivsophævelse, eller at parterne har genoptaget samlivet.⁸⁾ Dette har i praksis medført mildere straffe for partnervold, i form af enten betingede domme eller kortere straf tid (en ’rabat’ på typisk 10 dage) sammenholdt med straf tildelt i sager om lignende voldsudøvelser begået mod ikke-nærtstående, fx på arbejdspladsen eller i nattelivet, der efter praksis synes at udløse mindst 40 dages ubetinget fængsel (Jensen & Larsen 2016: 27; Baumbach 2014: 9-10). Hertil blev det påvist, at den danske retspraksis i sager om partnervold udgør en indirekte diskrimination mod kvinder, idet sager om partnervold i langt overvejende grad har kvinder som ofre, og at den danske retstilstand dermed ikke lever op til sine internationale forpligtelser (Jensen & Larsen 2016: 20-34), jf. straks nedenfor.

HVOR STILLER DET DANMARK I FORHOLD TIL INTERNATIONALE FORPLIGTELSE?

I 1983 ratificerede Danmark CEDAW (også kaldet Kvindekonventionen⁹⁾), siden 1992 har Den Europæiske Menneskerettighedskonvention været inkorporeret i dansk ret, og senest, i 2014, ratificerede Danmark Istanbulkonventionen.¹⁰⁾ Hvad angår sidstnævnte, kommer denne konventions menneskeretlige aspekt til udtryk i konventionens artikel 4, der omhandler grundlæggende rettigheder, ligestilling og *ikke-diskrimination*.¹¹⁾

Hvad angår den eksisterende strafudmålingspraksis i sager om partnervold i Danmark, står denne i kontrast til Istanbulkonventionens artikel 4, stk. 2, der bl.a. forpligter medlemsstaterne til at »[...] opheve enhver lov og *praksis* [min kursivering] som diskriminerer kvinder«. En forudsætning for at leve op til denne bestemmelse er, at der ikke bare legislativt, men også i retsanvendelsen anlægges et kønsperspektiv. Dette sker, som nævnt, ikke i Danmark. Idet vold i nære relationer rammer kvinder uforholdsmæssigt hårdt,¹²⁾ udgør den danske retspraksis i sager om partnervold en indirekte diskrimination af kvinder i strid med artikel 4, stk. 2 i Istanbulkonventionen, der som nævnt forpligter staterne til at opheve ikke bare enhver lov, men også *praksis*, der diskriminerer kvinder (Jensen & Larsen 2016: 34, 107).

At der i dansk ret findes en tendens til, at domstolene ved straffastsættelsen i sager om partnervold, i formildende retning lægger afgørende vægt på forskellige forhold, stemmer i øvrigt dårligt overens

med intentionerne bag Istanbulkonventionen – at forebygge, retsforfølge og udrydde vold mod kvinder og vold i hjemmet – og med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, der i 2009 fastslog, at nationale domstole i forbindelse med straffastsættelser ikke må tillægge det betydning i formildende retning, at vold er begået i en nær relation (European Court of Human Rights 2009: 170 ff., 196 ff.; Jensen & Larsen 2016: 28). I den forbindelse påpegede domstolen tilmed, at en for lavt idømt straf ikke anses for afskrækkende og præventiv, men tværtimod afspejler en accept af vold fra myndighedernes side (European Court of Human Rights 2009: 170 ff., 196 ff.).

Ligesom straffelovens § 82 indeholder en ikke udtømmende liste over formildende omstændigheder, der, inden for den pågældende forbrydelses straffesammenhang, kan indgå som formildende omstændigheder under straffastsættelsen ved domstolene, findes der en pendant i lovens § 81 om skærpende omstændigheder. Vold udøvet mod en partner er ikke hidtil – hverken i teorien eller praksis i Danmark – blevet anset for at udgøre en skærpende omstændighed, selvom der kan argumenteres herfor med henvisning til »misbrug af et særligt tillidsforhold« og/eller »udnyttelse af ofrets værgeløse stilling«, jf. § 81.¹³ Skønt Istanbulkonventionen ikke stiller krav om, at medlemslandenes nationale domstole udnytter adgangen til at anse en nær relation for en skærpende omstændighed ved straffastsættelse for vold, kan den nuværende danske retspraksis også siges at være i strid med intentionerne bag konventionens artikel 46.

På den baggrund argumenterer jeg for, at partnervold bør lovfæstes som en skærpende omstændighed, eksempelvis i form af en ny og selvstændig bestemmelse i straffelovens § 81. Dette vil sikre, ud over et direkte opgør med den eksisterende (milde) strafudmålingspraksis, at den særlige krænkelser, det er at blive udsat for vold af sin partner, i højere grad bliver anerkendt, ligesom det vil blive understreget, at mennesker, der indgår i en nær følelsesmæssig relation, har en særlig forpligtelse til at drage omsorg for hinanden – og i hvert fald ikke udøve vold mod hinanden.

DET POLITISKE LANDSKAB AF I DAG

I foråret 2018 kom straffastsættelsen i sager om partnervold på den politiske dagsorden, idet justitsministeren, ved et udvalgsspørgsmål fremsat af Folke-

tingets retsudvalg, blev anmodet om at redegøre for, om vold begået i enkelttilfælde i nære relationer straffes mildere end tilsvarende vold, begået i andre relationer.

Af justitsministeriets besvarelse (Justitsministeriet 2018), der er baseret på en udtalelse indhentet fra Rigsadvokaten, fremgår det, at for så vidt angår sager om samlivsrelateret vold, vil det i relation hertil kunne tillægges vægt, om forholdet mellem gerningsmand og forurettede stadig består eller er blevet genoptaget (Justitsministeriet 2018: 2-3). Endvidere fremgår det, at ud over voldens karakter, indgår også andre elementer med betydelig vægt, når en straf skal fastsættes, fx optakten til volden, herunder om gerningsmanden og forurettede forud for volden har haft et skænderi eller længerevarende uoverensstemmelser, om forurettede har optrådt provokerende over for gerningsmanden og forholdet i øvrigt mellem parterne (Justitsministeriet 2018: 3).

Justitsministeriets besvarelse vidner om en uændret retstilstand og efterlader således meget at ønske. Eksempelvis efterlyses en refleksion over forudindtagede forståelser, viden, indsigt eller antagelser i relation til behandlingen af partnervoldssager, herunder spørgsmålet om kønssensitivitet. Det står således fortsat ubesvaret hen, hvorfor strafudmålingen skal bedømmes under hensyn til omstændigheder forud for volden, hvorfor vold anses for mindre strafværdig (med deraf følgende strafnedsættelse), når partnerne har skændtes, eller stadig indgår i eller senere har genoptaget forholdet.¹⁴

Den håndsrækning til området, som flere fagfolk inden for arbejdet med vold i nære relationer havde håbet på, fx i form af en ny gennemgang af retspraksis fra Rigsadvokaten (som den der blev foretaget i 2008¹⁵), kom altså ikke på tale. Derimod må det anses for forventeligt, jf. ovennævnte begrundelser, der synes at bygge på en antagelse om, at vold begået inden for en nær relation er af en anden karakter end vold udøvet i andre relationer, ikke i nær fremtid vil blive anset for anfægtelige. Dette efterlader imidlertid ofre for partnervold uden samme strafferetlige værn som andre borgere udsat for vold i en anden relation.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER OG PERSPEKTIV

En forskel i strafniveauet i sager om partnervold og vold begået i andre relationer er altså (fortsat) en realitet. Flere aktører inden for strafferetten ser imidler-

tid (stadig) denne forskel som en følge af partner-voldssager og andre voldssagers forskellighed. Dette til trods for, at den tilgang, som dansk retspraksis er udtryk for, på ny er blevet påvist diskriminerende over for kvinder, som trods de kønsneutrale bestemmelser i straffeloven om vold, i *praksis* er dem, der i overvejende grad er ofre for partnervold.

Idet vold i nære relationer fortsat rammer kvinder uforholdsmæssigt hårdt, er der grundlag for at argumentere for, at der fremtidigt anlægges et kønsretligt perspektiv på retsanvendelsesniveauet, hvad angår vold. En nær relation mellem offer og gerningsperson bør ikke udgøre en formildende, men snarere en skærpende omstændighed, lyder min opfordring. En ændring, så det ifølge lov eller praksis anses for en skærpende omstændighed, når vold udøves mod en nuværende eller tidligere partner, vil medføre, at den danske retstilstand i højere grad afspejler bl.a. Istanbulkonventionens formål og de for Danmark heraf følgende forpligtelser.

Endvidere vil jeg tilskynde – særligt kollegaer inden for den juridiske disciplin – at reflektere over idealet om objektivitet, hvad der egentlig menes hermed, og spørge til, om ikke forforståelser, der udspringer af fx opdragelse, uddannelse og teoretisk viden, erfaringer, den generelle samfundsdebat og det politiske system, giver os alle bestemte briller på, som vi (mere eller mindre ubevidst) ser verden igennem.¹⁶⁾ Jeg tillader mig at antage, at kun ved identificering af og refleksion over egne forforståelser relateret til bl.a. køn, parforhold og ligestilling, kan strafferetten bringes fra kønsblind til kønssensitiv – forhåbentlig med et opgør med yderligere diskrimination mod kvinder til følge.

Mathilde Worch Jensen er ph.d.-stipendiat på Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet og har i en årrække arbejdet med køn og ligestilling.

NOTER:

1. Se fx følgende af Baumbach, Trine: "Strafferet og kønsdiskrimination – en evig forbindelse? Om voldtægt og samtykke", "Ketsch me if you can: Sociale rettigheder og ligestilling. Hyldest til Kirsten Ketscher", 2017, s. 210-220, "Vold mod kvinder foreligger der altid formildende omstændigheder? Om strafferetten og menneskeretten, Nordisk Straffrätt", red./Kerstin Nordlöf, Norstedts Juridik, 2013, s. 31-43, "Vold mod kvinder: hvor hårdt skal der straffes?", Juristen, 2010, s. 167-175, "Om vold mod kvinder og anakronistiske værdier", Juristen, 2010, s. 224-225, "Opfylder Danmark Istanbulkonventionen?", Kvinden og Samfundet, 2018, s. 10-11, "Vold mod kvinder: Giv mere opmærksomhed til en afsporet debat", Kristeligt Dagblad, 01-04-2014, s. 10, og "Dansk lov respekterer ikke voldsramte kvinder", Politiken, 30-01-2014, s. 9-10.
2. 88 % af de sager om drab og drabsforsøg, som rigsadvokaten gennemgik, havde kvinder som ofre.
3. Jf. definitionen: "Aim of understanding and taking account of the societal and cultural factors involved in gender-based exclusion and discrimination in the most diverse spheres of public and private life."
4. Her bortses fra fx den sproglige formulering "manddrab" i straffelovens § 237, hvilken bestemmelse i øvrigt finder anvendelse uanset køn på såvel offer som gerningsperson. For yderligere sprogiagttagelser, herunder også om betegnelsen "gerningsmand" og hate speech i relation til køn se Baumbach, Trine, Hvor er kønnet i dansk strafferet? Om det manglende retlige kønsperspektiv, i På vei. Kjønn og rett i Norden, 2011, s. 300-301.
5. Se fx "Protection of Women from Domestic Violence Act", 2005 (Indien), "Criminalization of Violence against Women Law of Costa Rica", 2007 og "Organic Act on Integrated Protection Measures against Gender Violence", 2004 (Spanien), jf. "UN Women, Gender-Specific Language in Domestic Violence Laws", 2012, s. 1. Bemærk, at det har afledt prøvelser af, om de pågældende love er kønsdiskriminerende over for mænd. Dette er dog blevet afvist med henvisning til, at forskelsbehandlingen anses for begrundet i saglige hensyn, og at proportionalitetskravet er opfyldt. For uddybning se de respektive landes henvisninger til, at kønsspecifik lovgivning er nødvendig for at opnå lighed for kvinder, at internationale traktater påkræver det, eller at kønsbaseret vold er det mest brutale symbol på ulighed mellem kønnene.
6. Frit oversat til dansk: *grov kvindefredskrænkelser*. Det fremgår af den svenske bestemmelses stk. 1, at den, der begår forbrydelser mod en nærtstående eller tidligere nærtstående person, skal straffes med fængsel i mindst ni måneder og højst seks år, hvis gerningen udgør et led i en gentagen krænkelser af ofrets integritet, og hvis gerningen er egnet til at påføre alvorlig skade på ofrets selvværd. Jf. Brotsbalken med senere ændringer, kap. 4, 4 a, stk. 2.
7. "Failure to recognise that the roles and responsibilities of women/girls and men/boys are ascribed to, or imposed upon, them in specific social, cultural, economic and political contexts" (European Institute for Gender Equality: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1157>).
8. For domseksempler se fx TfK2012.546 (Ø.L.D. 22. februar 2012 i anke 16. afd. S-3073-11) om slag med træhammer og trussel med køkkenkniv, hvor byretten ved strafudmålingen i formildende retning lagde vægt på, at volden var udøvet i forbindelse med et skænderi mellem parterne, eller TfK2012.246 (Ø.L.D. 7. december 2011 i anke 19. afd. S-2128-11) hvor landsretten gjorde byrettens straf på 30 dage betinget med bl.a. begrundelsen, at den udøvede vold måtte anses for sammenhængende med den tiltaltes sindstilstand i en diskussion med sin fraseparerede ægtefælle.
9. FN's konvention til afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder (Kvindekonventionen).

10. Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet. Istanbulkonventionens kapitel V (artikel 29-48), der indeholder de materielle bestemmelser, er kønsneutralt formuleret, til trods for, at der er tale om strafbare handlinger, der udelukkende eller uforholdsmæssigt rammer kvinder. Årsagen hertil skyldes, at en række europæiske lande – i lighed med Danmark – ønskede at fastholde en kønsneutral straflovgivning. Der var således under forhandlingerne enighed om, at konventionens strafbestemmelser skulle være kønsneutrale, men at dette forhold imidlertid ikke måtte forhindre staterne i at introducere og vedtage kønsspecifikke strafbestemmelser på nationalt niveau, jf. Den Forklarende Rapport til Istanbulkonventionen, pkt. 153.
11. På trods af artiklens omfangsrige forpligtelser medfører den imidlertid ingen nye rettigheder, men klarlægger blot allerede eksisterende menneskerettigheder, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Det Europæiske Sociale Charter og Kvindekongventionen.
12. Cirka 38.000 kvinder og 19.000 mænd blev i 2017 udsat for fysisk partnervold, jf. Deen, Laura, Katrine Bindsbøl Holm Johansen, Sanne Pagh Møller, og Bjarne Laursen, Vold og seksuelle krænkelse: En afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelse samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelse, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2018, s. 8.
13. Bemærk, at Istanbulkonventionen kun stiller krav om, at de nationale domstole har adgang til at anse vold i nære relationer for en skærpende omstændighed, men ikke kræver, at denne adgang udnyttes, hvorfor Istanbulkonventionens artikel 46, litra a, må anses for korrekt implementeret som følge af den ikke udtømmende opstilling i straffelovens § 81 om skærpende omstændigheder, jf. Justitsministeriet, Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence), 2013, s. 59-61.
14. Samme anskuelse anlagde Rigsadvokaten imidlertid ikke, hvor der er tale om vold begået mod børn. Her anses sagerne at adskille sig fra andre voldssager ved, at forudgående omstændigheder som fx skænderier eller provokationer som udgangspunkt ikke tillægges betydning ved straffastsættelsen, og at strafpåstanden i sådanne sager skal afspejle, at det må anses for en selvstændig skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, at der er tale om vold mod et (værgeløst) barn, jf. Justitsministeriet, Strafferetskontoret: Besvarelse af spørgsmål nr. 685 (Alm. del), 2. maj 2018, s. 4.
15. Efter anmodning fra Justitsministeriet fremkom Rigsadvokaten i 2008 med en redegørelse om straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabsforsøg. Formålet med redegørelsen var at vurdere strafniveauet i sager om vold i nære relationer sammenlignet med strafniveauet i sager om tilsvarende vold i andre relationer, jf. Rigsadvokaten: Redegørelse om straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabsforsøg, j.nr. RA2007-609-0088, 2008.
16. I den forbindelse henvises også til centrale tænkere inden for debatten om intersektionalitet, fx Kimberle Crenshaw, Patricia Hill Collins og Nira Yuval-Davis.

LITTERATUR:

- Baumbach, Trine (2009): Kønsligestilling i strafferetten – en overset retlig problemstilling. *UfR 2009B*, 259-268.
- Baumbach, Trine (2011): Hvor er kønnet i dansk strafferet? Om det manglende retlige kønsperspektiv. I: Eva-Maria Svensson m.fl. (red.): *På vei: kjønn og rett i Norden*; s. 298-317. Göteborg: Makadam förlag.
- Baumbach, Trine (2014): Dansk lov respekterer ikke voldsramte kvinder. *Politiken* 30. januar.
- European Court of Human Rights (2009): *Opuz v. Turkey*. App. No. 33401/02 (Eur. Ct. H.R. June 9, 2009).
- Jensen, Mathilde Worch, & Trine Louise Larsen (2016): *Specialeafhandling: Vold mod kvinder i nære relationer. En analyse af Istanbulkonventionens implementering i dansk ret*. Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Justitsministeriet (Strafferetskontoret) (2018): *Besvarelse af spørgsmål nr. 685 (Alm. del)*, 2. maj 2018.
- Jørgensen, Stine (2011): Feministisk retsteori. I: Henrik Palmer Olsen & Ole Hammerslev (red.): *Retsfilosofi – centrale tekster og te- maer*; s. 665-683. København: Hans Reitzels Forlag.
- Šribar, Renata (2015): Gendering Science: Slovenian Surveys and Studies in the EU Paradigms. *Observing Social Sciences* Vol. 4.
- Tvornø, Christina D. & Ruth Nielsen (2014): Kritiske retsteorier, Kønsperspektivet på retten. I: Christina D. Tvornø & Ruth Nielsen: *Retskilder og retsteorier*; s. 346. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- UN Women (2012): *Handbook for Legislation on Violence Against Women*. New York: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN Women).